

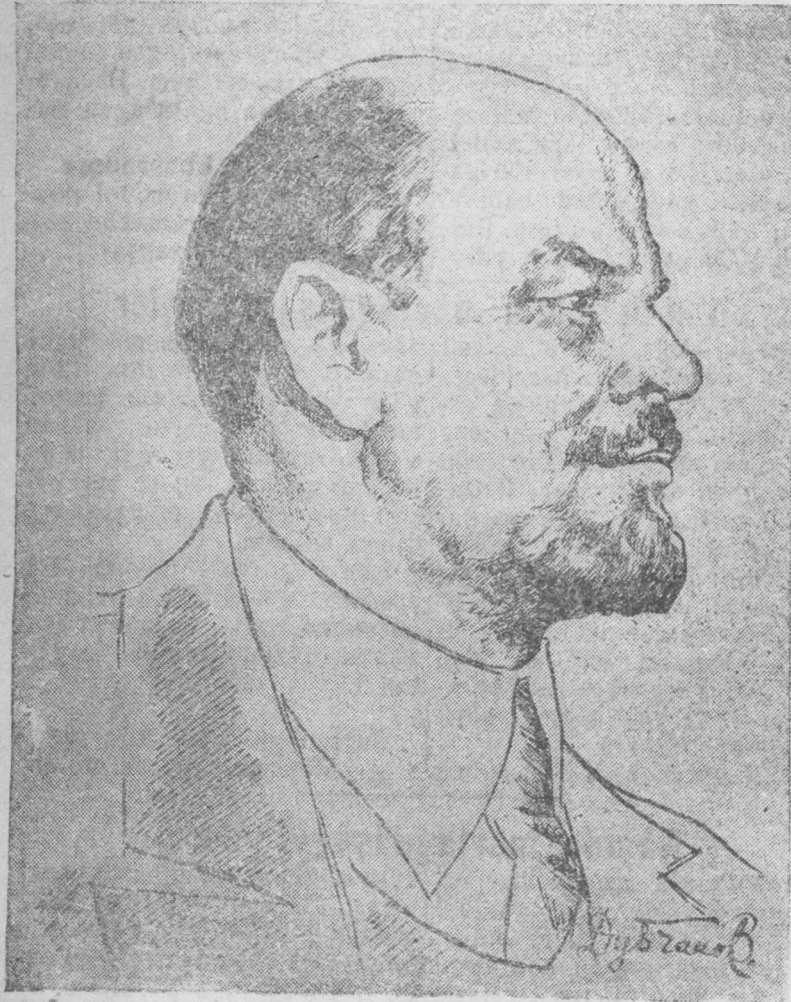
Buriad-Mongoloi УНЕН

№ 1 (2335)
1938 onol
JANVAARIIN
1
SYBOOTO

№ 1 (2335)
1938 onol
JANVAARIIN
1
SYBOOTO

ŞINE ZILEER DAŞARAMDUULAN BAJAR XYRGEJE, NYXEDYYD!

Gurbadugaar Stalin tabanzilei tyryyşin zil—1938 on mandatugai!

GURBADUGAAR TABAN ZILEI TYRYYŞIN ZIL

Gurbadugaar Stalin tabanzilei tyryyşin zil—1938 on garza jirebe.

Yngerhen 1937 on bolbol aguu jixe Soveed Sojuuzai azabaidalda gaixamsagta haixan zil baigaa. Xojordugaar Stalin tabanzil amzaltatai dyryggede. Exe oronoimnai byxii ekonomikada, kylbtyyrede ba poliitikon baidalda 1937 on soo şiidexil şanartai ilaltanuud tuilagdahan baina. Zuun dala milioon aradtaı hyr zabxalanta Soveed oron bolbol Lenin—Stalinal aguu jixe paartiin xytelberi dorı, araduudai inag voozde nyxer Stalinal xytelberi dorı komuniizmat zamaar uragşaa şuud alxam xehen baina.

Soveed zasagai yjede, Stalin tabanzilnyydei yjede manai Exe oron bolshevik paartiin xytelberi dorı jyytei boloo, jamar jyyenydyi byteogeeb?

Manai orondo azaxun kapitalis sisteeme ba mylzegşe anginuud eseslen usadxagdahan, yiledberitiin zebseg ba xeregselnyyde engei ymse boluulagdahan, xyniit xyniit myl zexe jabadal ygei xegdehen baina. Yiledberitiin zebseg ba xeregselnyyde socialis ymse geşe manai soveed bylgemei xydelesgyi huuri bolon batalagdaba.

SSSR-te socializmat ilahan ilalta bolbol azyiledberitiin xygzeltii xangaba. Xojor tabanzilnyyde odoonoi teexnikeer zebseglehen erxim hain azyiledberı baquulagdaba. Manai socialis faabriguud ba zavooduudai yiledberitiin xemzeens dainai urdaxi sagai azyiledberitiin bytoohen yiledberitiin xemzehee naimahaa ylyy daxin jixe bolhon baina.

Manai xydoe azaxuida tomo tomo socialis azaxuunuud—traaktornuud, kombainuud ba bişe bişe odoo sagai xydoe azaxuın maşinanuudaar elbegeer xangagdahan—xojor zuun dysen gurba minga garan kolxozuud urgaba.

SSSR-te socializmat ilahan ilalta bolbol azalşanaı aza baidali yndehereens haizaruulxa jabatalıı xangaba. Soveed zasagai yjede asalgyi jabadal eseslen usadxagdaba. Azalaxii xysehen soveed grazdaniinat urda ygloderei yderte naidaxagyı tuxai asuudal xezeş garxagyı. Manai oronoi byxii grazdanuudta azal xexe, amarxa, xygşerxedee materialna tedxegdexer exe Stalin zakoonor xangagdahan baina.

Soveed orondo bygedeniitiin ujalgata huralsai beşlyylegdeed, manai hurguuluudta guşa garan milioon yxibyyd huralsana baina. Byxii grazdanuudai huralsaxa erxe dailan abtahan ba manai Konstituucada bişegdehen baina. Oron dotoxi xyn zonoı yseg bişeg medexens 90 procent hoo ylyy bolbo. Oron dotoxi orin sagta yseg bişeg medexegyı negeş grazdaniin batxagyı. Manai orondo nanika, literatuura, teaatr, iskyysıtov xezeeneixheş erşemtei xygzee baina.

Manai yngerhen zamai gol tyleb dyngyyd ilenyyd baina. Ede byxedelxein—tyyxete ilaltanuudii soveed arad bolbol bolshevikuudai paartiin xytelberier, dotoodiin ba gadaadiin daisanuudtai xesyy şanga temesel xeze tuilahan baina. Tixede, manii xyrieleed baigaa kapitalis oronuudta ton ondo baidaltai baina. Tedeneide—aradzonoin ton olonxins poliitikon ba ekonomikon erxe sylşegyı, xydelmeşgyidelge, ygeirelge, ylesxelen, zobolon, faşis reakciin xuru teroor, tyrne ba kaatorga. Galzuurhan şuhata faşistnuud bolbol demokratis erxee xamagaalan baigaa İspaniıta ba Xitadta buu zebseger dailan orozo baina.

Syleste şine baidali baiguulgiin talaar manai Exe oronoi gyiseltenyyd ynexorşee aguu jixenyıd baina. Gebeş, enegeer bide hanaagaa amaruulxa johogyıbdı. Jyyb gexeş, bide kapitalis xyrielelge soo bainabai. Gadana, dotoroı iaisat, trockis - buxuarintanai faşis xyleheşed, byryzaano nacionalistnuud, spionuud ba diversantnuud butarjagdabaş, yşee ene tere zabhar zaalxaigaar yloed, xoroto xydelmerie xeze baina.

Manai zorilgo xadaa—heremşee nen xursa bailgaxa, soveed karaatelnıo oorgonuudta tuhalxa, baatar Ulaan Aarmia ulam beşlyylyxe, SSSR-geş eb nairamdalai poliitici xaluunaar demşexe, SSSR-ei Verxoovno Soveedai yngerhen hungaltada ilahan komunistnuud ba partiiına bişenyıdei Stalin bloogii saaşans ulamaar byxeşylyxe jabadal bolno.

1938 on garaba. Manai Exe oronoi gerolig arad, teeren soo manai buriad-mongol arad bolbol 1937 ondo tuilahan amzalta gyiseltenyydegeş dyn gargaza, 1938 onıii şaxaa nov zil bolgoxonı damzagyı.

1937 onoi şuxala sobiitnuud

Ijyyniın 20. Soveed Sojuuzal geroınuud nyxed Çkaalov, Baldykov ba Beliaikov gegşed İjyyniın 18-nal yderel 4 çaasta „ANT—25“ (eneeni—№2 geze nereldeg) samoloodoor Moskvaahaa niideed, İjyyniın 20-nal yder 20 çaasta Amerikiin Vaşingtonai ştaadai Portland goorod deere buuhan baina. Edener bolbol aguu jixe Soveed Sojuuz ba Amerika xojoril byri orin zamaar xolbozo, delxein bymberşegel ton şıryın xatuu ba xynde berxe xubıl xyn zonoı ezemden abxa şine eeril neehen baina.

Ijyylıın 1. SSSR-ei Centralna Gyisedxexe Komiteed ba Aradal Komisaarnarai Soveed bolbol „SSR Sojuuzai Oboroonilı beşlyylyxe urihalamzal gargara tuxai togtool gargahan baina. SSSR-ei araduud bolbol aradal daisadai buzagai bulai xara aşada xarıuu bolgon, socialis Exe oronoi oboroonilın xyşe şadali beşlyylyxe urihalamzil tyrbilgyı jixe entyzaazmtaigaar xaxıza exilhen baina.

Ijyylıın 14. Soveed Sojuuzal geroınuud nyxed Groomov, Juumaşev ba Daniilın gegşed İjyylıın 12-oi yderel 3 çaas 21 minutada „ANT—25“ (eneeni—№1 geze nereldeg) samoloodoor Moskvaahaa niideed, Xolto Poolıus deegyyr garza, İjyylıın 14-de Amerikiin San-Dzasiinto goorod deere buuhan baina. Edener bolbol Moskvaahaa Amerika ıyrter 11,500 kilomeetr gazarta buungygeer niidee, sexe zamaar xolo niidelgiin talaar delxein rekoord tuilahan baina. Avlaaciın tyyxe bolbol „ANT—25“ samolooduudai niidelge şingl, İme niidelgil yzşegyı balhan baina.

Ijyylıın 15. Moskva—Voolgo kanaal neegdebe. Ene kanaal bolbol Lenin—Stalinal paartiin generalna İliniın şine galxamsag ilaltıı xaruulna, ene xadaa soveed bylgemei xyşe şadal ba diildeşegyı

1937 onoi şuxala sobiitnuud

Janvaariin 15. Soveeduudai Byxerosiın XVII Onso şjeezd neegdehen baina. Ene şjeezd deere nyxer M. I. Kaliniın bolbol RSFSR-ei Konstituucıın projeekt tuxai doklad xehen baina. Tiu XVII şjeezd bolbol RSFSR-ei Konstituucıın janvaariin 21-nel yder baltan abha baina.

Fevraaliin 7. Gabijaata taban pograntişigıı—dınamılxid bolbol Soveed Sojuuzai xilenyydiı zubşaad, tyyxede yzgedşegyı velosipeedei gyidelde (ajanda jabahanaı ene yder Moskva xyroze jirehen baina). Edener—Lıydmirski, Şybin, Radeevı, Morıov ba Timofeejev—aguu jixe soveed Sojuuzai, baruun xyn teşens xojor daxin het garhan bujuu, 288 jabadalai yder soo 30872 kilomeetr gazarta jabaza, velosipeeder xolo jaaşigın talaar delxein şine rekoord tuilan olon baina.

Fevraaliin 13. „SO“ 17—635 parovoztol aşanaı poojezd bolbol Moskva—Vladivostog—Moskva gehen aldarta reisiı dyrygebe. Ene poojezd bolbol SSSR-ei tymer zamai arban negen magistraalıı 20860 kilomeetr xemzeetel gazarta jabaza tymer zamai traansportodo yzgedşegyı jixe gyidel (ajan) xeren baina. Ene „SO“ 17—635 parovoz bolbol 1000 kilomeetr gazarta uha abangygeer jabaza bolxo baina geze xaruulaa.

Maartiın 6. Buriad-Mongol Respyblikiın soloto taban basagad—komşomolnuud Mariija Xaxalova, Veera Lıyolımskajaa, A. Sykyyjeva, Lıze Konstantınova, S. Pexeejeva gegşed Ulaan-Yde—Moskva reistei sanıtın—jabaganai ajanıı dyrygebe. Edener bolbol 96 jabadalai yder, şıryın saha halxin, xatuu berxe rangil xabsagai ba xara taigil hetere garan 6060 kilomeetr gazariı sanaar jabaza, aguu jixe socialis oronoi stolıca—Ulaan Moskva xyrehe baina. İgeze edener—Buriad-Mongol aradal basagad sanaar xolo jaaşigın talaar exenerel ulaxooronıın rekoord tuilahan baina.

Main 25. Soveedai erelxeg zorilgo İloodşigıı—Stalin sookolnuud Vodopişaanov, Moolokov, Alekşeejev ba Mazyryk gegşed soveedai yiledberı deere byteşgehen mo-toorto soveed maşinaar Xolto poolıus xyrehe baina. Xeden zuun zileı torşo xyn tyrelteneı tyyryy uxanuudai xyreze şadaagyı ene poolıusta, Lenin—Stalinal paartiııar xymyyzylegdehen, soveed aradal erxim xybyyd — bolshevikuud egeel tyyryn xyreze Soveed Socialis Respyblikenyydei tugil bedxoşon baina.

ZURAG DEERE: Stalinsk hunguuliin ookrugai kom'isitn tyryylegşe nyxer Venograadov, dekaabrı 13 da bolhon komiisitn zasedaani deere, nyxer Stalinal tyles duu ygeheneı dyngii sonoxoro baina. Zasedaaniıda hungşad aplodis-meentnuudaar ugtaba.

beşlyyly temdeglen xaruulna, ene xadaa manai orondoxi socializmat ilaltanuudai simbol geşe, ene xadaa manai omog geşe.

Dekaabriin 12. Delxei deere egeş syleste xydelmerişen ba tariaşanaı socialis gyreneı deede oorgon—SSSR-ei Verxoovno Soveedta hungara hungalta bolbol araduudai aguu jixe voozde nyxer Stalınaar zexloogdohon, demokratis Konstituucıın yndehere yngerşegdehen baina. Eneyder SSSR-ei xeden olomiloon araduud bolbol komunistnuud ba partiiına bişenyıdei ilagdaşagyı Stalın bloogel tyles eşedilgeş duu nuudil ygehene baina.

1937 ONDO MINII EGEEL ZOLTOI YDER

Erdemde huraxa erxee bejelyynebdi

Xizaargyi Soveed jixe oronol graazdanuud bolbol hurguulida huraxa erxetei, azal xexe erxetei ba amaraxa erxetei geze aguu jixe Staalin Kons-tituucada altan ysegeer bise-g-dehen байна.

10-daxi klaasta huradag bai-gaa hen. —Aba, ezil... bultaaraa „ot-liqno“... Deede hurguulida eka-zaamengiygeer orozo huraxa болооб. Ene minii xyndiin graa-mota, —geze xeled, Koolimni Lenin ба Стаалинi zuragtal jalagaar sagaan xuudaha man-da raruulba.

Soveed specialist bolxob

Staalin Konstituciin 121-de-xi zvil dotor „SSSR-еi graa-danuud bolbol, erdemde huraxa erxetei baixa“ gehee байна. Bi болбол өөрлөгөө ene aguu jixe erxe xereglen edleez.

Еne xadaa minii negen xyn-lete ба aguu jixe erxin беje-yylegdehen yder—namda ton gaixамсаг bajaxalanta yder байна байна. Bi болбол Soveed specialist болxo xyseltelb.

Zyrxiim bajaraar doholuulhan ydernyyd

1937 onol aavgustiin 20. Ene yder болбол namda xe-zees martagdasagi xyxiyy yder jym. Bi болбол Стаалин Konstituciin soo бisegd-dehen „SSSR-еi graazdanuud болбол amaralтин erxetei baixa“ ge-heenlii өөрлөгөө беjeer edlee-hen байна.

гилнь бодотор хариуна геe-се. Manai Exe оронол арaduudai ynxeepee сengel-g xyxiyy oadaitai болhilнь гeсгeлнe. Gadana, SSSR-еi Verxoovno Soveedita deputaadniin hун-gaxa yder—1937 onol dekaa-briin 12 oi yder болбол ehe-nei urda namda yzegdeegyi ton haixan yder байна. Bi ene yderii eezees martaxagi бай-нам. Ene yderii би өөрлөгөө zyxende temdegleeb.

Hanahan xyselee gyisedxexeb

Namda 1937 on болбол бise zilyndeeе гаixамсаг zil баigaa. Jyib гeде, Стаалин Konstituciin yndehеer delxei deere eeel demokратис hун-galta 1937 onol dekaabriin 12-oi yder болбол байна. Bi болбол soveed hurgasab геze by-xil hanalaa omugtoigoor hana-za өөрлөгөө дуuji komунистна-р ба партийна бiseyny-dei bloogoi тyлөө ygөө hem. Ene yder xadaa minii egeel zoltoi yder baigaa hen. Urda, urda zilnyydeeneen shingi sen-geleg ton jixe xyxiyyн zilii би yzeegyib.

PVZ-еi kottoolno ceexiin staxaanovsha nyx. F.F. Feodorov. (MIXAILOVOI FOTO).

ALEKSEI STAXANOV MOSKVAА. KREEMb. STAALIN.

„Mini azabadal тuxай лигер“ геze kniiгiin III daxi byleghee). Buugai palata yzehenei hyilde, moskvaagal ukrainiin staxaanovtan хаan-пыске теe-ге siglen oшob. Eгeel pyys-kiin xazuuda, Ordzonikiidze-тi улзаад, тereneг дегеде-нi oшon байна. „Bidener болбол stollica гоорд jirehen staxaanovtan-delegaaduud геe-сeбди“—geze xeh xelee jym даa. Ordzonikiidze болбол те-денerteг xaluunaar мeнде-сeлсeд, xyn byxeneг гаринь бариза, xyn byxende: „Sergoo Ordzonikiidze“ геze бeгee нe-рeлze мeдyулидeг баigaa.

нeб даа, би 70 гаран наһат-аад xydelheer лe байнаг, парашуудал тoрго бытеегсeб. Ordzonikiidze һаисааһан сингeер тогolgoo доxizo, ми-лид гедег лигеze xelee: —Venogраadova залуу аад, тырyыне хажам?! Kavaanina долongiroor xaa-raад, лигеze xelee: —Manadaг teneenii тырyылze гaрxa byд бытеегсeд oldoxo... Tиime бiге геze һанана-гыib, тиime бiге геze һанана-гыib геze Ordzonikiidze дуu-гарба. Yneexi xyгсeн болбол Стаa-лиил дeргиде oшozo гaриль сaнгаар адxaza мeндесeлeд лигеze xelee: —Аi далал, одoол xарабa-даa, манai сeсeнeг, aguu jix-eе... Бajarландаа тere xyгсeн yge xelee сaдaбагыi. Nyxer Стаaлин миһeд геeд, xyгсeнeг гaриль адxаад, лигеze xelee: „eгeel zиирин хyn аi бидaa“.

Xuuxan sagta asal geese xynde xysher zoblongoi oron baigaa. Mynoo sagta asal geese sengelig xyxiyy, hainaldarai oron boloo. ZURAG DEERE: „Kyz-neec—Kystaarig“ (Sojuuz foto). ZURAG DEERE: Tat-selbmasг zavoodoi kyzneec-ne ceex soo. (Sojuuz foto).

STAXAANOVTANAI ILALTANUUDTA XIZAAR BAIXAGYI

Manai Exe орон болбол аzyiledberilin талаар delxei deerexi ton tomo derzaava myn байна. Manai социалис аzyiledberilin оронудиil xydelmeriшeд бол-бол шиге шиге рекоордуудил ба илтануудил тулза, eсhedил-гeе Exe оронол бaлaгилги улам уyгeдexийн тyлeө тeмe-сeһeнш ба тeмe-сeз байна. Staxaanovtanai рекоордиин Стаалин dekaadниг xadaa Москвaa гopooдoг हुngуултин Стаалин ookру-гoг xydelmeriшeдeг uraa ба инициатиyaар jабуулaгжaа, зигтег хаixанууд покaзaтeлbнуудил арадаг азaxуиn һaлбаруу byxende xapuulhan байна. Manai социалис оронол гeрoлиг аcaлшад болбол byрi yzгeдee, xарaгдaагыи busalama инициатиyaар 3-daxi Стаалин табанзилeг тырyишин зилиг утгaа jpeбe.

Buriaad Mongol арad болбол Ee оронoгoo 170 миллоон арадаг хамта, aguu jixe партиин ба тereneг вoozd нyx. Стаa-линал ударидaлга догoо jаbаzа, бaгa бiге аnzaltануудтaйгaар 1937 onии yнгергeбe. Manai аzyiledberilin ерximyyд staxaa-novtan ба удaарнигууд xadaa зисeтe xydelmerийн xаруулдагс ба xаруулxарс бeлeн. PVZ, тымeр ба уһан замaл тpaнспoрт-нуул, шилe завood, мeлкoмбинаад ба бiшeг аzyлeд-berинyyд eгeрe xарaгтuл xарaһaг газapтaтнaл—социалис аzyилe-berийн omог дoриун xydelmerишeд yдeр һынгиyг ерxim зiшeenyдii xаруулдаг байна.

P. P. G. rodilova—zooved-инститyидеe 2-xи вeйфакyл-тeдaг стyдеенткa—отличницa

P. P. G. rodilova—zooved-инститyидеe 2-xи вeйфакyл-тeдaг стyдеенткa—отличницa

R. siliin xydelmerisen ба тaрлaасанaл улаан шуһил horozo байхан урдин хайс хаанта засаг болбол хын амитанг тeсe-гe агaгыи сeрyин, xатуу yшoвидa xydelmerишeд ил yzгeдeг байхан ба myнeес liмe yшoвинyyд гaдaадийн кaпиталис гyрeныдte зан xeбepee ба byрiш сeрyин болхон байна гeбe: xydelmerишeд болбол 12-18 сaг азallаад, азallаин xылeн-нi xadaa jаjar бaгa, xydelmerишeд xаранxуи зyдeрy бaйдaлтaй ба тeсeгeгyи мyльгe g. m. тоо тoмшoгyи бузгагй сeрyин дaрлaлтaдa бaйдaг байна.

Manai сengelиг хаixан Exe оронол xydelmerишeд болбол ерxim кyлтyрнe yшoвoдa бaгaад, Exe оронoгoo улам улам xyгзeийн тyлeө баaтaрлигaар азallаa, хeндс, хаанас yzгeдeгyи yдeр хyлeһe абаад, өөрлөгөө бaidалиг сага садалтай ба кyлтyрнe болгоно. PVZ аi staxaanovша nyxer Badmaajeva хандазab Сондааровна илгеze зeeрeнe: „Bi бол бол танai мeхантис ceex soo 4 dexи рaзрaиaдaл дoлбoоzниcoo xyд-лeнe. Ceex соомнaг ајaтaл дyлаахан, станooгoийн xazyud-jixe сеberxen бaidаг. сaг yргeлze staxaanovша би, yлeдberийн-gee прогpaамuи 172 процeнтhoo 200 проц. зyртeр дyрyггeсe. Уурлaар дyлаасaдaг гeрeг 3 дaрi дaхapтa бaйрaтaл. Гopкooм кoмсомoлoгl пleenymel гeсyиnde һуngагдaһaн байна.“

PVZ-аi хeдeн зуугаад стaxaanovшад шиге шиге илтануудил yдeр byxenee xаруулна. Зiшeлбeл, staxaanovша nyxed: Шyр-рoov 903 проц. зyртeр, Saavkin 800 проц. зyртeр, Opeeк в, Po-пooв Иванoov oа Зeлeзникooв гeгсeд 400-500 проц. зyртeр yлeд-berийн-gee прогpaамaнудил дyрyгeдeг байна.

Уһан замaл тpaнспoрт деeрe бaһaл бaгa бiге зiшeтe азaли xаруулдаг нyxedyд oлон бил. Tед-нeг ерximyyд гeдeдe: nyxed Petroov, Mиnин, Paавлoв, Рaзмaрuийн, Рyткooвскиi ба бишeд 300 процeнтhoo 500 проц. зyртeр покaзaтeлbнyд-тaй байна.

C. D. Damdzapaov.

1937 ONDO MINII EGEEL ZOLTOI YDER

Minii aguu zolto yder

Uрдaнһ xаaнтa зaсагaг yjedeeгeгтeйсyуd болбол jаmарс eрxегyг, xарaxuл мyн-хэгтa хабсагдaа xyндe тoo-гyи бaлһaн jым. Гaнсaxaн лe Oктiaабриийн социалис революйце болбол урдaнһ ерxегyг арадаг байхан ерxiим xyсeд олгоһон байна. Myнeеe yлаан Oктiaабриийн xорин зилeг oг yнгергeд, Стаалин Konstityu-cиngaa баталaгдaһанaл oг yнгергeд ба SSSR-еi Verxoovno Soveedita hungаad байxadaa jaагaaс сeнгыг, jaагaaс xyxiyy геeсeб дааl.

1937 on minii martasagi эил геeсe. Jyib гeдeдe, бидe-нeг eгeгтeйсyудтeг тon адaлл eрxeer SSSR-еi Verxoovno Soveedita hungаad байнадi. Eнe yдeриг хyлleeze jаdаа бeлeib. Gансaxан би бiшeб, манai xizaargyi yргeн Soveedita onol byxii арaduud хyлleeze jаdаа. Dekaаbриийн арбан xojorto —һaин yдeртeө бyлтaдaa нeгeн хын шингi jизeze, Verxoovno Soveedita hungаа бeлeibдi. лимe yдeриг eрeингee 40 нaһaн соо yзeегyг һeм. Dekaа-риийн 12 xadaa minii агuu зoлтo yдeр!

Bi болбол хедил зилde malaza-lai феерийн һаалсанар xyдe-дег xым. Eeе zилde би 400 гa-ран азaлтa yдeр oлоод байна. Minii byлe soo 6 хын jым. Бултaдaa 1000 гаран азaлтa yдe-р.

B. Lubsanova. (Улаан-Удин, гоордог зоонин Стаалин нeрeмзeтe кoл-xoozoг феерийн һаалса)

Byxii nahandam martagdasagi yder

1937 on—byxii манai soveed арадаг зyxende xemзeeлeсe-гyи гынзегег zол зaргaлaг сe-сeг ургууһан он myн. Eнe зилeг тopшo соо манai Exe орон xedeeсenee агuu jixe илaтa-нуудил тулзаб, манai оронол xyсe садal хeдил daxин урған быxeзeeб? Eнeнeг urда xын тырeлтeнeг тyуxede yзeгдee-гyи гaлxамсаг хаixан demok-ратис hунгaлтa eнe зил соо, 1937 ондо, манai Soveedita on-до eгeгl тырyишинxигe бeje-lyylegdehen байна. SSSR гyрeнeлгee Verxoovno

Soveedita deputaadniin hун-gaxa yдeр—dekaabriin 12-oi yдeр шингi лиме хаixан ба зoлтoг yдeр геeсeг иeнe нaһaн соoгoo oroidoo yзeгyг иeм. Bi һуngaлтaдaа eгeгl тырy-ишнхигe тere yдeр xабaаd-саһaн байна. Eнe 1938 ондо манai Exe орон соо нeлeдeгyг jixe xуби-лaтaнyуд болxo ба манai аca-хуудал byрi хаixан ба зaргaлт-аил болxонь дамзaгyг.

Namda martagdasagi yder

1937 on соо namda martag-dasagi тyуxete yдeр болбол dekaabriin 12-oi yдeр болно. Eнe yдeр өөртeө yгтeһeн агuu jixe гaздaан ерeе edleez, Verxoovno Soveedita hungaа-һан байна. Eрeнeнyд болбол ерeсyуd-тejeе ad аdали ерxeteг—eр-демде huraxa, hунгaxа ба һуngадaxас ерxeteг геze Стаалин Konstituciin соо алтaн yс-гeер бiшeгдeһeн байна. My-nee тeaтpaлbнa-мyзeкaлbнa yчилийн 4 dexи кyррeдe һу-гaxа байна. Leeninei kомсо-ноол болбол namai xyмyy-

зyуyиeн дебзыйһeн байна. 1937 он соо кoмсомoлoгl Улаан-Удиин гоордог комитедaг ба mozлин комитедaг лeенyмeг гeсyиnde дебзыйлeгдeһeн байна. Zил jирeе byриде, namda martagdasagi гaлxамсагта хаixан yдeрnyгyг yсaрнa. Jyib гeдeдe, 1936 ондо прaвилeлb-тaһaa oorden хairа abһaн бaй-нaб. лимe зoлзaгaлиг хeн олгооб? Арaduудaг агuu jixe бaгса Стаалин олгоо. X.Namsaraajeva—Teaтpaлbнa myзeкaлbнa yчилийн oор-дeнto хурагса

PVZ-еи kottoolно ceexiin staxaanovsha nyx. D.D. Doniykov. (MIXAILOVOI FOTO)

1937 onoi maart 17

Maartiin 17... Ene yder болбол namda xezees martagdasagi, minii sedxili xemzeegyi бajarлууһан гaлxамсагта тy-хete yдeр болно. Bi болбол Leeninei kомсомoлoор xy-мyyзылeгдeн деbзeһeн ба болбoрoһон хын геeсeб. Zolt-oi зaргaлтaг лимe yjedee ты-рeһeнeгeг omог зоригi xаруул-зa өөрлөгөө нyxed басага дaар jаbагaар-санаар, Улаан-Удeһeе—Москвaa зyртeг xeдeн миһаг модонoл гaзapтa, тe-рeнeг бeрxeһeн тунxаrиngyг omогтoг dориунaар jаbаzа, манai бaгса Стаалин хаанa xydelmerишeд, тeндe—Улаан Москвaаdа зyртeг тулһаан байна. Tигeдe, прaвилeлbтaһaa деede хairа—oorden abаһан jаbаdалнi—xadaa eнe нaһa-нам martagdasagi гaлxам-сагта yдeр болно. M. Xaxalova.

Article titled 'ALEKSEI STAXANOV MOSKVAА. KREEMb. STAALIN.' containing dialogue and commentary by the author. The text continues from the previous page and discusses the author's experiences and observations regarding the political and social situation in Mongolia and the USSR.

LITERATUURIIN BULAN

XYDӨӨ BIŞEĞŞED BIŞENE

JOOLKO NAADAN

C. GALSAANOV.

Jaagaa halxan zargal be: Janvaars Negen garbal daa. Jabadal dundans yxibyydi Jagaan boltor ozobol daa.

Sigsil mergen xurgajaa Shinen jireze togtobo, Dunda xurgan tulaza Doloo nahajaa xyseebe.

ŞINE ZILEI JOOLKO

MIZEDOON.

Uuzam yrgen Exe oromnai Ugtaza jirebel daa şine zilee. Edir bidenel sengexe kaniikyl-nal

Xyxyyy bagaşuud bidenerei Xylieeze baihan Dleed Morooz, Beleg selegee delgenel Befedxel tyges jirebel daa.

Odon xursa tujatai, Olon yngiin şimegtel, Uгаа halxan joolko Uriaal tatan jalarna.

C. ZARBUJEV.

ARŞAAN

Ynder uula Sajaana xormolhoо Ynetei Arşaan burgilan garnaş. Erdeniin altan şuluunai xy-maghee

Ajaar xolohoo zorin jirexedem Arşaan şı namaş ugtan bainaş, Ajagaar udxaad amtalan yze-xedem Amanhaam xalaan, zyrxendem xyrneş.

Xazuu talaaraş Xengerge gorxon.

Xaraaşalan saaşaa xarain jabanal, Bydyyn modoto Mundarga deerel

Bybenze duulna, bybeelzen şubun.

Urgamal gojo Uulın huda-haar Urmatai arşaan guldiran bai-xiş

Uran zoxoolol uralahan ygeer Uraaluulza gojoor bişeneb, duuliş!

Zilegee prograamii ylyyşelen dyrgebe „Kraasnii Vostoog“ arteel

Ulaan-Ydiin „Kraasnii Vostoog“ geze şil şudxadag arteel bolbol 1937 onoi yllid-berlingee prograamii 130,6 proc. dyrgebe.

Xori. Dunda Xudanal somonoi Kirovai neremzete kolxooz-turai „Buriad-Mongol Ynen“ gazetada bişegdehen bolbos, mynee boltor eehedingee du-tuu dundanuudii usaxaagyl ba zemete niurnuudaa xariuu-salgada xabaaduulaagyl baina.

Ene gazarta tariaagaa somogtil geze Aimagal gyisedxe-xe komiteedai tyryylegşe xele-hen, tiime tula bi jamarş, zem gyib geze beje zallu-laad jabana.

Anxaralaa tabixa xeregtei

Xori. Ydiin somonoi Kirovai neremzete kolxooz tyryy-legşe Gombo Banzaragşiin gegşe tus kolxoozoi xydelmeriil unagaaiin tulda xyrgşed baina.

Tus kolxoozoi feermii erxi-legşeer naidalgyl elemente Bimbin gegşe baira zuraa, 50 tolzoi tugal ba is tomo eberte mal xyxylhen baixa.

Ene kolxoozoi dutuu dunda-danuudii eliryulen xebele, malnuudaa dulaan bairaar xysed xangaagyl deereheens mynee 5 ynieen tugal xajahan baina.

Gadana, ene kolxoozoi şçetovoodsivlin ton hula baihan deerehee kolxoozoi zeeri jireşeg yrigdelde orohon baina.

Niutagai organizaaciin hoxorlig deerehee

Zakaamin. Xuzaral somonoi „Ulaan-Oktiaabr“ kolxoozoi kolxoozniguudta SSSR-el Ver-xoovno Soveedai hungalta tuxai tanisuulxiin tula Dulmiin gegşe agitaator bolgogdohon baigaa.

gad jyy oilgozo şadaxabta“ geze metlin aman dairaltanuudii gansa bişe xehen baina.

Gazeta taraanagyl

Xorlin aimagal pooçtiin tahag (naçaalbnigan Damyyjev) 38 onoi gazeta ba zur-naal zaxilgi ton muusa jabuulza baina.

olonxi somonuudta yzegdedeg. Gazeta zaxilgiin ilme muu baixada pooçtiin naçaalbnig Damyyjev rynde yze xe-rekeşy, aibatar bydyrxyy xyn, ene tere rynde aibatar ogsom şiryyn huudag zaşaltai baina.

„ERDEM“ KINOO

Şine zili jamar beledxelteiger ugtanab ULAAN YDIIN №1 HUNGUULI

Ene hurguuli bolbol şine zili sengellig xyxylyo amaraltaar ugtan jirebe. Hurguuli deeree gurban joolko emxid-keze, klaasuud byxeneere-joolkiin naadii yngergeşe baina Tiigeed, „Zinitbaa“ geze zyzeg naada xaruulxin gada-na, duu, taanca g.m. niitlin naadan bolno.

Gadana, kaniikylainгаа yje soo huragsadan 3 daxin ki-noodo oxoro ba myn 3 daxin teaatr xarara baina.

Ene yder staarşaa klaasain huragsadhaa Xyitenel selbee nide naada gargaaxa ba kol-xoozniguudaar xeerelde rexe sanaar garaxa geze baina.

Xariusalgata redaaktorii tyr orologşo C. NIMIIN.

KINOO TEAATARNUUDTA

Kinoo „Erdem“ Kinoo „Progres“

Basagan uulzalğandaa jaarana ŞAXTIOOR

Altan zakoonto araduud

(DUUN)

C. OÇIROV

Sengyy yrgen soveed oromnai Seseg, nabşaar halbaran selgiee. Sedxil teniyyin sylşee aradai, Seber haixan abiaan xongioo.

Staalın bagsajaa, xyndeteiger Aldar sollinş magtaad, Ajarxan duulanal bajartaigaar, Altan zakoonto araduud.

Aguu halxan socialis oronoim Arad bygediin baidal doriuun. Azal, hurguuli, amaraltamai—Ariuun xyndete erxel, sariuun.

Staalın bagsajaa, xyndeteiger Aldar sollinş magtaad, Ajarxan duulanal bajartaigaar Altan zakoonto araduud.

Duradxal jixetel aguu zakoonoo Domoglon bişeel, tyxedeş, halxanaar. Doriuun xyxyly soveed aradaa Daxuulan, bagsa, zoolodoo mergeneer.

Staalın bagsajaa, xyndeteiger Aldar sollinş magtaad, Ajarxan duulanal bajartaigaar Altan zakoonto araduud.

MOSKVA. KREMLB. STAALIN

(3 daxi niuurai yrgelşetel)

şaxtior,—akadeemide xyreed baidag.

Nyxer Staalın ilgeşe xelee hen:

—Taanarai urda nyxed Staxaanov, Fysiglin, Smetaanin, Krivonos, Prounin, Vinogra-dovuud geşe zergilin xeden olen ulad huuzal baidad, eden-ner bolbol eeringee azal xere-gele teexnikil xyşed şudalhan, tereeniil emeileed, uraşşans tuuhan eregtei ba emegtel xydelmerişed, şine ulad. Gurban zili saad tee tiime ulad man-aldai baigaaşyl geşe gy ali ygei şaxuu baigaa hen. Ene xadaxa—şib şine, onso tusagaar ulad.

Nyxer Staalın xelehen zyb baidal daal Tiime ulad eneenei urda tee baiza şadaxa-gyl baiba. Manalda şine teex-nikeş baigaaşyl, azahuuxadaş xesyşeg baigaa. Manal şaxat mexanizirovalagdahan fişe bai-ba, maituuriin baltanuud bai-gaagyl. Obuuşkaar, garaaraa jixe jyyne byte-gdexegyl. Obuuşkahaa ba eeriin jixe şyyhen garxagyl. Jyre paar-tiin ba soveed zasagal poliiti-ka bolbol azalai byteşil deşşenş yrgexedeş xydelmerişedei beje maxabodil turaaza eşeeze bişe, xarin xydelmeri-şeniil teexnikeer, maşinaar zebşegleze, xydelmerişen xa-daa tere teexnikil ba xamag byxil erdem şudalad, teexni-keş xamag şyyhiin şaxaza gargaaxa gehen baixa jym.

Manalda şine teexnike bil bolxodonş bideney, udaarni-guud, tereeniil şudalxar or l-sozo, teexnikil emeileed, yne-

xeereş urişşans tuuhan bai-nabdi.

„Oi modonoi azyllidber-riin egeen tyryşilin staxaan-ovşa—arşangeliin modo xy-reedegeş Mysiinski alt tuxal zobolon edichen tuxal nyxer Moolotov eeringee yge soo xeerehen baina. Mysiinski bol bol azaxuin xydelmerileşedel ba kontrolloornuudhaa niuuz-daldalza baigaad, şine deede z-rgiin teexnis noormonuudii gyisedxexe uşar garhan. Nyx-er Staalın bolbol Mysiinski tuxal duradza hanuulxa zuu-raa ilgeşe xeleebe:

—Staxaanov eeriinş sy-dbaa tereenhee deere bai-gaagyl, uşar jyyne be gexede, Staxaanov bolbol eeringee xy-deleeniil urişşans jabuulxadaa gansaxin alba zaxirgaanai ne-ge xarin administracahaa bişe, xarin tereeniil „şinelelte xehe-nei“ tyles şoglozo naadalhan ba xorofoigor gazaaşalhan zarim nege xydelmerişeneş beje xamgaalka uşar garhan baina.

Manal xydelmeriin xamag byxil baidalil nyxer Staalın xaanahaa medene geşşeb geze bi galraza xanaagyl. Miniil şaxait daagşaa Zaplavski ge-de ştaxaanovtanai xydeleeneş zyrişeze yge xeledeg baihaniil nyxer Staalın xaanahaa mede-ne geşşeb geze—bi hanaab.

Staxaanov demil ilme jixe noormo dyrygene, geşşee daa, bidenel xydelmeriin xylehe бага болгохонş xа gehensyy-geer şaxat deere zarim nege ybegedyid şibeneldeze, xelse-deg baihaniil tere xaanahaa

medene geşşeb geze bi eereş bejehee asuugaab. Ede ulad teneze teerihen baigaa daa Xozomonş staxaanovtanai xy-deleeniil deşşee deşşee ba xy-delmeriin xylehenş nemeed baixada ede ulad eehedeş bu-ruu bahanaa xaraza medee. Teed tyryşilin yjede zarim nege uşar medexegyl xydel-merişed miniil rekoordodo du-ragyl baihanş—faakt baina xajam.

Nyxer Staalın manil jamar janziin, alt tuxal ulad geşşeb geşe xelexen tereş namda jixe taaraba:

—Taanar ene Staxaanovil ba Bysiiginil xarahan baint. Tedener ene zyloşen deere ygenyydiil xeleebe. Edener xa-daa Byxeşojuzal maştaabal uladal tuxal bolko geşe jamarş gomodolgyi, ton ziliiriin ba doriuun sariuun ulad bai-na. Tedenei xylieeze baihan hanahaa gazaaguur ilme xyde-leenei delgerhen dalalşil xar-xadaxa tedener eehedeş nege бага гайрахан şingleer nam-da xaradana.

Bide ziliil uladta xaa xaa naş aldar xynde olgozo baixa-danş tilmredeze galxangyl jaa-xa geşşeb!

... Nyxer Staalın eeringee yge soo ilgeşe xelexeniil bi naise seşşedehen bainab ge-xede: „Taanar ene zyloşeniil geşşyid, ende zyloşen deere manal pravitelstviin geşşyidel dergede ene tere jyymente hurhan baihat—eneeniil bi ar-saxagyl. Myn bideners, prav-itelstviin geşşyid taanarai dergede, staxaanovtanai derge-de, ene zyloşeniil geşşyidel dergede nelieed jixe jyymente hurhan baihaniil arşaxa ba-ha bolxogyl. Tiin taanar ny-xed hain daa, hurguuliin ty-

lşee bajaxalan xyrgenemil“ —Myn tandaş nyxer Staalın, bajaxalan xyrgenemil!—geşe xariudans xaxaraabdi. Manal xen byxende tiixede ilgeşe bodoo:

Byxil ulas oroniil xytelze baihan manal bagsa, byxil delxein xydelmerişedel bagşa-nş bolko ene xyn manal der-gede, staxaanovtanai derged-ijyyne hurabab geşe xeled bidenede bajaxalan xyrgebe. Eneen deerehee bideney bolbol nyxer Staalında ulam byri jixe duratai bolobdi, ene xyn man-al azal, manal oopod, manal hurgaalii ynetel deere toolno.

Nyxer Staalın xelehen jyy-menş namda bultadaa oilgost-ol baihan, tiime todo honoroo x-lee. Gertee busaza jireed, xam-maz byxil nyxeddeş todorxol elieer xeereze ygeşilin tulada bi bultidin haisa seşşedehen ba bloknood soogoo temdeg-lehen bainab.

Nyxer Staalın eeringee yge xelegil dyrygeşee urda tee, mihed geşe inebxileed ilgeşe xelee hen:

—Bideney ende prezidiym-de zybleze xelseed, zasagal udaridagşad staxaanovtanai xy-deleentiil udaridagşadai ool-hone ene zybleeniil jamar ne-ge jyymente temdeglexe uşartai bolbo geşe şildxeedi. Tiig-ed bideney bolbol taanarta—100-120 şaxam xynyyde deede xaira olgoxor tabixa uşartai bolbo geşe tiime şildxeberl gargaabdi.

—Xerbee taanarai eneeniil haixaan batalaa haanş bideney ene xeregil byteşebdi—geşe xeled nyxer Staalın ygeşee dyrygebe. Banal yneşxi Kreemliin zaal soo tusagaar galxaltai jyy-me bolşoo.